

ODTAJNENÉ

TAJNÝ ROZKAZ

MINISTRA VNITRA

Ročník 1956

V Praze dne 9. ledna 1956

Číslo 2

OBSAH: 2. Nedostatký v činnosti orgánů SPD — poučný rozkaz.

2

Nedostatký v činnosti orgánů SPD —
poučný rozkaz.

Základním úkolem pracovníků požární ochrany je zabránit vzniku požárů. Proto rozhodujícím měřítkem pro posouzení práce složek požární ochrany, především pak orgánů státního požárního dozoru, kteří mají boj proti požárům organisovat, zajišťovat a řídit, je počet požárů a výše jimi způsobených škod.

Stále vysoká požárnost v ČSR svědčí o tom, že opatření orgánů státního požárního dozoru jsou stále ještě nedostatečná a jejich práce není ještě na potřebné úrovni.

Požárnost v r. 1955 vykazuje ve srovnání s rokem 1954 pokles, avšak tento pokles není stálý. Zatím co v prvním čtvrtletí 1955 byla škoda způsobená požáry, ve srovnání s r. 1954 menší o více než 70% (počet požárů o 46%), byl v prvním pololetí r. 1955 tento pokles jen 58,5% (u počtu požárů 34,5%), za tři čtvrtletí 52,5% (u počtu požárů 31%) a v listopadu 1955 tento pokles činil již pouze 47,2% (u počtu požárů 28,3%).

Tato čísla ukazují, že počáteční úspěchy činnosti orgánů státního požárního dozoru nebyly trvalé, a že úroveň práce orgánů SPD se během roku postupně zhoršovala. Ve slovenských krajích je situace lepší, avšak při posuzování výsledků je nutno vzít v úvahu, že v roce 1954 došlo na Slovensku k několika rozsáhlým požárům, které mimořádně zvýšily počet škod a srovnání mezi r. 1954 a 1955 zkresluje.

Tato čísla jsou varovným signálem k tomu, aby došlo k zásadnímu obratu v kvalitě, v metodách práce a v opatřeních orgánů státního požárního dozoru a ukazují, na kterém úseku práce orgánů SPD je třeba zlepšit činnost, který výrobní úsek je dosud s hlediska požární bezpečnosti nejméně zajištěn a kde opatření orgánů SPD jsou dosud nejméně účinná.

Rozborem požárnosti z r. 1955 je prokázáno, že zemědělská výroba a objekty na venkově jsou úsekem, který je dosud nejméně zajištěn. Zatím co se v zásadě podařilo orgánům SPD zajistit požární bezpečnost ve velkých průmyslových závodech s požárně nebezpečnými provozy a zařízeními, nepodařilo se dosud účinně zajistit proti požáru závody zemědělské, ať již socialistického, družstevního či soukromého sektoru.

Je proto nyní třeba zaměřit se především na zemědělský úsek, kde požáry, vzniklé neopatrnou hrou dětí se zápalkami, nedostatky ve výstavbě a údržbě budov, neodborným provedením elektrických instalací a hromosvodů, nevhodným uskladňováním plodin a pod. způsobují stále našemu národnímu hospodářství značné škody.

Avšak i v průmyslu zůstávají příčiny, které by mohly být odstraněny zlepšením kontrolní a pohlídkové činnosti a zvýšením propagační práce mezi pracujícími a orgány SPD. Základní příčinou požárů v průmyslových objektech zůstává stále nedbalost, a nedodržování platných protipožárních předpisů a norem; nejde tedy o žádné objektivní příčiny, které by nebylo možno odstranit nebo jim předcházet.

Ukazují to příčiny dvou největších požárů v průmyslu, t. j. v dílnách ČSD ve Velenicích dne 11. 6. 1955 (způsobená škoda činí 6,000.000 Kčs) a požár v n. p. Fotochema v Hradci Králové dne 6. 11. 1955 (škoda činí 3,500.000 Kčs).

Jak bylo zjištěno vyšetřováním orgánů SPD a v soudním řízení, šlo v prvním případě o typickou nedbalost při provádění svařovacích prací. Z podobné příčiny vznikl v r. 1954 velký požár v dílnách ČSD v Kolíně a přesto v roce 1955 se podobný požár ve stejném provozu opakoval. Při tom dodržování předpisů a nutné opatření při svařovacích pracích není ani obtížné, ani nákladné.

V druhém případě (Fotochema) došlo k požáru zaviněním pracovníka, který neopatrně manipuloval s celuloidem. I v tomto případě nemu-

selo dojit k rozšíření požáru a k poškození budov, kdyby závod neuskladňoval větší množství hořlavého materiálu, než povolují příslušné předpisy, a kdyby ve smyslu těchto předpisů upravil provozovny. I zaměstnanec závodu, který znal nebezpečí provozu, byl by požáru předešel, kdyby z místnosti odstranil zpracované role celuloidu a dbal předepsaného postupu. Konečně mohlo být požáru zabráněno, kdyby orgánové SPD více dbali na stále a přísné dodržování všech protipožárních předpisů.

Požáry v obytných domech jsou způsobovány téměř výlučně nedbalostí.

Z toho vyplývá, že jde o příčiny požárů, které lze odstranit a jim předcházet, především tím, že orgány státního požárního dozoru zkvalitní propagační práci a živou výchovu mezi pracovníky v průmyslu a zemědělství, zlepší a prohloubí kontrolní a prohlídkovou činnost ve všech závodech, zejména zemědělských, seznámí vedoucí pracovníky závodů s ustanoveními vyhlášky č. 169/55 Ú. l., o zajištění požární bezpečnosti v závodech, a budou stále dohlížet na jejich přesné a plné dodržování a odkrývat všechny závady, zvyšující požární nebezpečí a všemi možnými prostředky prosazovat jejich odstranění a volat k přísné odpovědnosti nédbalce a nesvědomitě podřízené pracovníky SPD.

I.

S ohledem na uvedené skutečnosti je nespokojivý stav požární ochrany v ČSR způsobován zejména těmito příčinami:

1) Úkol předcházení požárům nebyl postaven na první místo v činnosti Ústřední správy státního požárního dozoru. Proto také preventivní opatření požární ochrany byla často nedomyšlená a byla prováděna orgány SPD všech stupňů opožděně.

Na př. opatření prováděné krajskou správou SPD v Plzni podle pokynů ÚS-SPD pro otopné období od 15. října do 15. března byla organizována teprve v listopadu a v prosinci ačkoliv šlo o zajišťování úkolů, které byly dány v červenci. Při tom vlastní akce podle plánu KS-SPD Plzeň budou prakticky prováděny až v lednu 1956, t. j. téměř v polovině otopného období.

Rovněž opatření k zabránění samovznícení sena a jiných zemědělských produktů se organizují teprve koncem října a listopadu, kdy již nebezpečí požárů z těchto příčin nehrozí.

2) Orgány státního požárního dozoru všech stupňů, včetně Ústřední správy SPD, téměř nevyužily velkých možností, které dává vyhláška č. 169/55 Ú. l., k podstatnému snížení požárů jak v průmyslu, zemědělství i v jiných výrobních odvětvích.

3) Velkým nedostatkem je malý styk orgánů SPD s organizacemi strany, státní správy a

s masovými organizacemi v krajích, okresech a obcích. Zejména je nedostatečný styk s orgány masové dobrovolné organizace ČSPO. Orgány SPD nestaly se iniciátory potřebných společných opatření, zaměřených k likvidaci požárnosti v příslušných obvodech.

4) Dalším nedostatkem při plnění úkolů je, že orgány státního požárního dozoru od shora až dolů nepochopily dosud, až na některé výjimky, že nezbytnou podmínkou pro organizování práce je plánování práce všech orgánů i jednotlivých pracovníků a nepochopily nutnost vybírat z řady úkolů ty nejdůležitější pro příslušné časové období, a včas je plánovat a organizačně zajišťovat jejich plnění. Důsledkem toho je, že pracovníci státního požárního dozoru všech stupňů vysedávají často v kancelářích, pasivně očekávají hlášení o událostech, které potom administrativně vyřizují, místo aby osobně řídili a prakticky živým stykem pomáhali organizovat požární ochranu v krajích, okresech a obcích a využívali k tomu účelu pomoci občanů, které by soustavně poučovali a ukazovali jim na nedostatky a příčiny způsobující požáry a tím je vedli k důslednému dodržování protipožárních předpisů a norem a ke zkvalitnění požární ochrany. Při takovémto systému práce stávají se z orgánů státního požárního dozoru kancelářsko-byrokratičtí pracovníci, nikoliv však operativní a řídicí orgány státního požárního dozoru.

5) Ze stejných příčin nestal se státní požární dozor orgánem, který má potřebnou autoritu jako orgán státní správy, u něhož by závody, instituce, zemědělské organizace a občané hledali radu a pomoc, a jehož rozhodnutí by s důvěrou přijímali a plnili.

6) Dalším nedostatkem v řízení práce státního požárního dozoru je slepá víra vedoucích pracovníků v sílu rozkazu a nařízení, t. j. přesvědčení, že stačí rozkaz nebo nařízení vydat a není třeba je organizačně zajistit a jejich provádění živou pomocí a soustavnou kontrolou prosadit.

Tím se stává, že někdy velmi dobrá opatření zůstávají na papíře, v praktickém životě se neprosadí a zůstávají bez účinku. Jako příklad lze uvést dobře zpracovaný rozkaz náčelníka krajské správy SPD Plzeň o zabránění požárům způsobených dětmi. Tento dobře připravený rozkaz nepřinesl žádoucích výsledků, protože nebyl krajskou správou SPD organizačně zajištěn, a jeho plnění nebylo kontrolováno.

7) Stálou denní trpělivou prací mezi obyvatelstvem o potřebách požární ochrany nahrazují často orgány SPD i orgány ČSPO formálními málo účinnými opatřeními. Je nesporné, že školení pracovníků v zemědělství by mohlo přinést úspěch. Program školení je však rozvržen na 3 léta s počtem 18 hodin celkem, takže při tomto časovém rozvrhu programu nemůže školení při-

nést potřebné zlepšení v požární situaci a splnit naděje, které do tohoto školení vkládají orgány SPD a ČSPO.

II.

K odstranění nedostatků a ke zlepšení práce orgánů státního požárního dozoru

nařizují:

1. K zajištění včasného a správného splnění hlavních úkolů v požární ochraně zavést přísný systém plánování u orgánů SPD všech stupňů takto:

- a) Ústřední správa SPD vypracuje roční plán hlavních úkolů a zašle jej všem krajským správám SPD. Roční plán rozpracuje postupně do čtvrtletních plánů, v nichž uvede konkrétní opatření ke splnění hlavních úkolů, s přesným časovým vymezením po jednotlivých liniích činnosti (preventivní ochrana, represivní činnost, technické zajištění, materiální zajištění a pod.). Každý pracovník ÚS-SPD vypracuje ze čtvrtletních plánů svůj měsíční a z měsíčních plánů týdenní pracovní plán.
- b) Krajské správy SPD na podkladě ročního plánu hlavních úkolů, zasláno ÚS-SPD, rozpracují postupně svoje čtvrtletní plány s aplikací na poměry v kraji a s doplněním vlastní problematiky po jednotlivých liniích činnosti SPD a přesným časovým vymezením; tyto plány zašlou všem podřízeným okresním inspekcím SPD. Každý pracovník krajské správy SPD vypracuje ze čtvrtletních plánů svůj měsíční a z měsíčních plánů týdenní pracovní plán.
- c) Okresní (městské) inspekce SPD zpracují ze čtvrtletních plánů krajských správ SPD měsíční plán úkolů s přihlédnutím k charakteru okresu a doplní jej vlastními úkoly vyplývajícími z vlastní problematiky; u každého úkolu uvedou přesné časové vymezení. Každý pracovník okresní (městské) inspekce SPD vypracuje na základě měsíčních plánů svůj týdenní pracovní plán.

Vyšší orgány SPD doručují své plány nižším orgánům prostřednictvím svého odpovědného pracovníka, který provede současně u nižšího orgánu instruktáž a poskytne pomoc při zpracování plánu.

2. Provádět soustavnou hloubkovou analýzu všech požárů a měsíčně provádět souhrn všech poznatků; na základě této analýzy a na základě souhrnu poznatků činit nutná opatření.

3. Preventivní činnost postavit na první místo v činnosti všech orgánů SPD.

Při preventivní činnosti pokládat za hlavní

úkol osobní živou práci pracovníků státního požárního dozoru a ČSPO s občany na pracovišti, v závodech, v JZD, ČSSS, STS, v domácnostech atd. a tam jim prakticky poukazovat na možnosti vzniku požáru a ukazovat, jak požárům předcházet a nedostatky odstraňovat. Nutná opatření je třeba provádět ihned a na místě.

4. Prohloubit a zkvalitnit kontrolní prohlídkou činnost v objektech a závodech. K tomu účelu:

- a) rozpracovat svěřený obvod dle požárního nebezpečí, s vytýčením těch závodů a objektů, které jsou požárně nejvíce nebezpečné nebo ohrožené, anebo vykazují největší počet závad. Podle toho stanovit časový postup požárních prohlídek v těchto závodech a objektech; při tom je třeba mít stále na zřeteli, že nestačí závady zjistit a navrhnout jejich odstranění, nýbrž že je třeba jejich odstranění kontrolovat, příp. u ostatních činitelů v místě (místní národní výbor, stranické a odborové organizace, prokurátor a pod.) prosazovat.
- b) Při stanovení časového postupu požárních prohlídek určit, ve kterých závodech a objektech provedou požární prohlídku orgány státního požárního dozoru a ve kterých se k tomu použijí prohlídkové skupiny. Prohlídkové skupiny se použijí především v zemědělských objektech.
- c) Zorganizovat za pomoci místních národních výborů prohlídkové skupiny požární ochrany v obcích, sledovat jejich činnost a výsledky; k tomu účelu vést jejich počet v jednotlivých obcích v evidenci a pomáhat místním národním výborům při sestavování časového plánu činnosti prohlídkových skupin.

5. Stále zařazovat do všech pracovních plánů opatření, vyplývající z úkolů stanovených vyhláškou č. 169/55 U. I. tak, aby její obsah byl důkladně znám nejširším vrstvám obyvatelstva i odpovědným činitelům na závodech, úřadech, v zemědělských závodech a pod. a zajišťovat, aby všechny povinnosti z vyhlášky vyplývající byly plněny. Neopozději do 1. května 1956 zajistit, aby výňatky z vyhlášky č. 169/55 U. I., podle určení jednotlivých statí, byly v potřebném množství rozmnoženy a vyvěšeny na dobře přístupných a viditelných místech v příslušných hospodářských podnicích (průmyslové závody, JZD, ČSSS, STS, úřady atd.).

6. Udržovat stálý a těsný styk s organizacemi strany a s národními výbory, soustavně je informovat o požární situaci a v nutných případech vyžadovat jejich pomoc k prosazení a k uplatnění nejnaléhavějších opatření v požární ochraně.

7. Masové akce ke zlepšení požární ochrany, prováděné z podnětu státního požárního dozoru národními výbory, (aktivy a pod.), vždy plánovat

v předjarním období, aby nutná opatření mohla být učiněna včas ještě před obdobím, které vy-
kazuje největší požární ohrožení.

8. V zásadě změnit způsob a systém kontroly a pomoci na všech stupních státního požárního dozoru v tom, že je třeba se zaměřit na provádění osobní kontroly a poskytování pomoci již v průběhu plnění jednotlivých úkolů plánu, rozkazů a nařízení. Cílem kontroly nesmí být jen zjištění nedostatků, nýbrž kontrola musí nedostatky odstranit přímou pomocí na místě.

9. K přesvědčování obyvatelstva o nutnosti přímé účasti na opatřeních k požární ochraně využívat zvýšenou měrou všech vhodných forem agitačně propagační práce, jako promítání filmů s požární tematikou, provádění besed, přednášek atd. K tomu účelu spolupracovat s inspektory pro kulturu, řediteli Domů osvěty a správci Osvětových besed a plně k tomu využívat všech propagačních prostředků, které mají k dispozici Domovy osvěty o Osvětové besedy (diaprojektory, promítačky, relace v místních rozhlasech, využití rozhlasu po drátě v místě radiouzlu atd.).

10. V daleko větší míře využívat pro účely požární ochrany cenných služeb osob a organizací, které mají blízký vztah k zařízením, která mohou způsobit požár, t. j. více využívat pomoci kominíků, kamnářů, elektroinstalatérů atd.

11. Všem náčelníkům státního požárního dozoru:

- a) Zvýšit osobní odpovědnost pracovníků státního požárního dozoru za stav požární ochrany, zejména preventivní činnosti, volat k odpovědnosti nedbalé pracovníky, kteří neplní důsledně své povinnosti a jichž vinou nebyly včas odstraněny příčiny vzniku požárů.
- b) Široce popularisovat a odměňovat iniciativní, svědomité pracovníky, jichž dobrou prací bylo zamezeno požárům v jim svěřeném úseku a jejich zkušenosti a osvědčené dobré formy práce předávat všem pracovníkům státního požárního dozoru.
- c) Seznámit všechny pracovníky státního požárního dozoru s tímto rozkazem do 31. ledna 1956.

III.

1. Náčelníku Ústřední správy státního požárního dozoru ukládám, aby zajistil náležité projednání a dodržování tohoto rozkazu podřízenými pracovníky SPD.

2. Náměstkovi ministra vnitra pro vojska ukládám kontrolovat plnění tohoto rozkazu.

Č. PO-0757-55.

Mínistr vnitra
RUDOLF BARÁK v. r.

Obdrží:

ministr vnitra,
náměstkovi ministra vnitra,
náčelník ústřední správy SPD,
náčelník oblastní správy SPD Bratislava,
náčelníci krajských správ SPD,
náčelníci městských, okresních a obvodních inspekcí SPD,
náčelník kursu požární ochrany v Bílých Poličanech a Budměřicích.

Rozkaz s příslušnými pracovníky SPD proškolen dne.....

Kým (podpis) .....

Kontrolu doržování na útvaru provádí.....